

ARTVİN İLİ ARHAVİ İLÇESİ MISIR KAPÇIĞI ÖRÜCÜLÜĞÜ

H. Feriha AKPINARLI¹

Şengül AYDIN²

DOI: 10.34189/asd.4.8.004

1 Prof. Dr. H. Feriha AKPINARLI, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Tekstil Tasarımı Bölümü, ferihaak@gmail.com (<https://orcid.org/0000-0001-9073-059X>)

2 Şengül AYDIN, Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tekstil Tasarımı Anabilim Dalı, Tekstil Tasarımı Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi, sengulaydin002@gmail.com (<https://orcid.org/0000-0001-8031-5886>)

ARTVİN İLİ ARHAVİ İLÇESİ MISIR KAPÇIĞI ÖRÜCÜLÜĞÜ

Özet

Bitkisel örücülükte kullanılan hammaddelerden biri olan mısır kapçığı, Graminea familyasından olan tarımsal mısır ürününün dış yapraklarıdır. Bu yapraklar kurutulup, ince şeritler haline getirilerek, çeşitli biçimlerde örme işlemi yapılmaktadır. Bu araştırmanın amacı, Artvin İli Arhavi İlçesi mısır kapçığı örücülüğünü belgelemek ve tanıtmaktır. Araştırmada tarama yöntemi kullanılmış, evreni Artvin İli Arhavi İlçesi mısır kapçığı örücülüğü yapan bireyler, örnekleme ise mısır kapçığı örücülüğü yapan 18 bireydir. Veri toplama aracı olarak; anket ve bilgi formları toplanmış, elde edilen veriler değerlendirilerek sonuca gidilmiştir.

Sonuç olarak; mısır kapçılarından iplik elde edilmesinin uzun bir süreç olduğu, ürünlerin kullanım alanlarına göre ipliklerin hazırlanması ürün bitim sürelerini etkilediği gözlemlenmiştir. Mısır kapçığı örücülüğünde, sadece mısır kapçılarından kullanıldığı ve başka hammadde kullanmadıkları, genç bireylerin mısır kapçığı örücülüğüne fazla ilgi duymadığı, bu örücülüğü genellikle orta yaşlı bireylerin yaptıkları, bireylerin çoğunluğu örücülüğü bir eğitim kurumundan öğrendiği, motifleri isimlendirdikleri, genellikle kapçığın doğal rengini kullandıkları görülmüştür. Ürün çeşitleri olarak, geçmişte insanlar kendi ihtiyaçlarını karşılamak amaçlı çoğunlukla sepet ürünleri yaptıkları, günümüzde ise masa, sehpa, tabure ve çeşitli aksesuar olarak bu örücülüğün yapıldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bitkisel Örücülük, Dokuma, El Sanatları, Mısır, Mısır Kapçığı.

CORN HUSK KNITTING IN ARHAVI DISTRICT OF ARTVIN

Abstract

Corn husk which is one of the raw materials that are used in herbal knitting is the ectoderm of agricultural corn product which is in the Gramineae family. With these ectoderms, various knitting processes are performed by drying and shredding them. The aim of this research is to document and to introduce corn husk knitting in Arhavi district of Artvin. Survey model was used in the research and the population of the research was individuals who are performing corn husk knitting in Arhavi district of Artvin and the sample comprised of 18 individuals who perform corn husk knitting. As data collection tools, questionnaire and information forms were used and the research was concluded by evaluating the obtained data.

As a result, it was observed that producing corn husks thread is a long process, preparing the threads in accordance with their usage areas affects the end time of the product. In corn husk knitting, it was observed that people only use corn husks and no other raw materials, young individuals are not interested in corn husk knitting, this knitting method is usually performed by middle-aged individuals, most of the individuals learned this knitting from an educational institution, it was observed that they name the motifs and usually use the natural color of the husk. The variety of products were determined to be basket products, in general, to satisfy the needs of people in the past and today they perform this knitting to produce table, coffee table and various accessories.

Keywords: Herbal Knitting, Weaving, Handicrafts, Corn, Corn Husk.

GİRİŞ

El sanatları, bir ülkenin kültür özelliğini yansıtan en canlı ve anlamlı belgeleridir. İnsanlar yiyecek, barınma, avlanma, giyecek, süslenme, eğlence vb. ihtiyaçlarını karşılamada el sanatlarından yararlanmışlardır (Akpınarlı, 1995, s. 1). Geleneksel el sanatları hammaddeleri gruplarına göre ayrılarak, hammaddesi lif, ağaç, taş, toprak, maden, deri ve ince dallar, saplar ve ağaç şeritlerdir.

Hammaddeleri ince dallar, ağaç şeritleri olan ve araçsız el örgü teknikleri grubunda yer alan bitkisel örücülük; doğada yetişen bazı bitkilerin saplarının, dal ya da yapraklarının ince şeritler haline getirilerek, çeşitli biçimlerde örülmesidir (Atay, 1987, s. 518; Onuk, Akpınarlı, Ortaç ve Alp, 1998, s. 39).

“Tarih öncesi çağlarda dünyanın en eski sanatlarından biri olan bitkisel örgücülüğün varlığı, kazılarda ortaya çıkarılan, mezarlarda bulunan sepet parçaları, kemikler ve taş oymaları ile bilinir. Günümüzde modern tasarım anlayışı ile bütünleşmiş bitkisel örücülük ürünleri, günlük yaşamımızda geniş bir kullanım alanına sahip olma yolundadır” (Akpınarlı ve Başaran, 2019, s. 372).

Bitkisel örücülük; doğadaki hammaddeler değerlendirmek, bireylerin boş zamanlarında ihtiyaçlarını karşılayan ürünler üretmek, iş gücünün hareketlendirmek ve aileye ekonomik katkı sağlamak amacıyla yapılmaktadır. Bitkisel örücülüğün ve ağaç işlerinin yapılmasında, hammaddenin kolay elde edilmesi, yörenin coğrafi konumu, dağlık ve ormanlık bölgede yer alması hammadde açısından önemli etkenlerdir. Ülkemizde bitkisel örücülüğün hammaddeleri tabiatta kendiliğinden yetiştiğinden temin edilmesi ucuz ve kolaydır.

Bitkisel örücülükte kullanılan hammaddeler; mısır, saz, kamış, söğüt, duvar sarmaşığı, hayt, meşe, kestane, fındık, nar, zakkum, yaban mersini, ihlamur bitkilerin dal, kapçık vb. dir (Atay, 1987, s. 528-533; Akpınarlı ve Başaran, 2019, s. 380). Bu hammaddeler ve tarım artıkları ile çeşitli bitkisel örücülük tekniklerinden yararlanılarak ürünler yapılmış ve yapılmaktadır (Özgündüz, 1975, s. 3).

Bitkisel örücülüğün en önemli hammaddelerinden biri de mısır kapçığıdır. Mısır üretimi ülkemizde yoğun olarak; Amasya, Antalya, Artvin, Bolu, Çorum, Edirne, Erzurum, Eskişehir, Gümüşhane, Mersin, Rize, Trabzon, Tokat vb. illerde yapılmaktadır. Mısır kapçığı şerit halinde kesilerek veya iplik haline getirilerek sepet, kadın çantası, paspas, sandalye vb. ürünler yapılmaktadır (Gürtanın, 1961, s. 44).

Artvin İli Arhavi İlçesinde mısır kapçığı ile çeşitli örgüler yapılmış ve yapılmaktadır. Araştırmanın amacı, Artvin ili Arhavi ilçesinde mısır kapçığı ile yapılan örücülüğün hammadde hazırlığı, örülmesi ve kullanım alanlarını incelemektir. Araştırmanın önemi, bitkisel örücülük çeşitlerinden biri olan mısır kapçığı örücülüğünün, motif, renk, kompozisyon kullanım alanı özelliği günümüz sanatlarına, sanatçılarına, tasarımcılarına, araştırmacılara yardımcı olması ve nesillere kaynak olması açısından ele alınarak gün ışığına çıkartmaktır. Yöntem olarak; tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini Arhavi ilçesinde mısır kapçığı ile bitkisel örücülük yapan bireyler, örnekleme ise Arhavi Halk Eğitim Merkezindeki kursta mısır kapçığı örücülüğü yapan 18 birey ve farklı özellikte 10 adet üründür. Anket formu ve ürün bilgi formu kullanılarak veriler toplanmış değerlendirilerek yorumlanmıştır.

2. MISIR BİTKİSİNİN ÖZELLİĞİ

“Mısır (*Zea mays* L.) Graminea familyasının Maydeae oymağına giren bir türdür.” Mısır, Amerika'nın keşfi ile tanınmıştır. Mısır bitkisi, doğada yüksek enerji stokuna sahiptir ve mısır tohumdan 4 ay gibi süre içerisinde 2.5 ile 4.5 m boylanan, koçanında 600 ile 1000 tohum meydana getirir. Mısır dünyanın ılıman ve tropik bölgelerinde yetiştirilen ve tarla bitkileri içerisinde geliştirilen bir bitki olup, Kuzey yarım kürede Kanada'da 58 derece kuzey enlemi ile Güney Afrika'da 35-40 güney enlemleri arasında, iklim koşullarına uygun mısır tarımları yapılmaktadır. Mısır bitkisinde en yüksek verim suyun bol, sıcaklığın ılıman olduğu orman ve mera iklimlerinde elde edilmektedir. Tepe ve koçan püskülü çıkış zamanları hava sıcaklığına bağlı olmakla

birlikte, sıcaklık arttıkça tepe püskülü daha erken oluşur. Ekimi ile tepe püskülü çıkışı arasındaki dönem uzunluğuna hava ve toprak sıcaklığının etkisi de bulunmaktadır (Kırtok, 1998, s. 1, 5,13, 34, 35).

Resim 1. Mısır Bitkisi (Aydın, 2018)

Resim 2. Mısır Hasat Sonrası Görünümü (Aydın, 2018)

Mısır bitkisinin her dalında 1-3 adet koçan bulunur ve senelik bir bitkidir. Mısır koçanlarının boyu 10-40 cm arasında değişiklik gösteren, yazlık olarak ekilen mısır bitkisi, yaprakları sararıp kuruduktan sonra hasadı yapılır (Kerestecioğlu, 1945, s. 127-128, akt. Gürtanın 1961, s. 44). Mısır ziraatı, bütün dünyada oldukça geniş bir oranda, memleketimizde de Karadeniz, Trakya ve Marmara havzasında yapılmaktadır (Gürtanın, 1961, s. 44).

Mısır bitkisinin çeşitli kısımlarından farklı şekilde yararlanılır ve her birimi çeşitli amaçlarla kullanılır. Mısır bitkisinin taneli kısımları yani mısır kısmı gıda sektöründe bütün veya tanelenerek kullanılır. Tane mısır öğütülerek elde edilen mısır unundan çorba, ekmek vb. yapılır. Dal, sap ve koçan kısmı hayvan yemi olarak kullanılır. Bitkisel örücülükte ise, üst dış yaprağı olan kapçık kısmı kullanılır. Sarma ve alt-üst dokuma teknikleri kullanılarak sepet, tabure, tepsi vb. ürünler birçok yöremizde yapılmaktadır.

3. ARHAVİ İLÇESİNDE YAPILAN MISIR KAPÇIĞI ÖRÜCÜLÜĞÜ

Arhavi ilçesinde yapılan alan araştırma sonucunda mısır kapçığı ile örgülerin geçmişte evlerde yoğun, günümüzde çok az sayıda yapıldığı tespit edilmiştir. Arhavi Halk Eğitim Merkezinde mısır kapçığı çalışmalarının yeniden gündeme gelmesi amacıyla kurslar açılarak Arhavili kadınlar kurslarda mısır kapçığı örücülüğünü devam ettirmektedir.

Arhavi Halk Eğitim Merkezinde mısır kapçığı örücülüğü yapan kişilere uygulanan anket sonucuna göre; bireylerin orta yaş grubunda, evli, ev hanımı ve eğitim düzeylerinin orta öğretim ve üstü olduğu tespit edilmiştir. Mısır kapçığı örücülüğü yoğun olarak kurs ortamında (% 68.42), masa üstü (% 28.07), tabure, sehpa, sepet, mutfak aracı, aksesuar vb. ürünleri, boş zamanını değerlendirmek (% 33.33) ve ihtiyaçlarını (% 28.20) karşılamak için üretmektedirler.

Arhavi yöresi mısır kapçığı örücülüğünde kullanılan araçlar en çok ıslatma teknesi, makas, balya teli, iğne, tutturma mandalları, tornavida, ip sarma tahtası, pense ve bıçaktır. Mısır kapçığı örücülüğü, hasat zamanı sonbahar döneminde olduğundan sonbahar mevsiminden başlayarak yoğun olarak kış aylarında yapılmaktadır. Mısır hasadından sonra toplanan mısır kapçıkları kurutulularak (% 61.29), rutubetsiz ortamda,

bez torbalarda, kâğıt kolilerde saklanmaktadır.

Bitkisel örücülük ile uğraşan bireyler ürünlerde teknik olarak; sarma ve alt-üst dokuma örgü kullanmaktadırlar. Yörede yoğun olarak baklava motifi (% 25.00), yıldız, petek, sarma, çam dalı, küp şeker, kilim desenleri ve sepet motifleri uygulanmakta ve kullandıkları motiflere bireylerin isim verdikleri belirtilmektedir. Mısır kapçığının doğal rengini kullandıkları (% 22.22), renkli çalışmalarında doğal ve sentetik boyalarla renklendirmişlerdir. Bu renkler bordo, sarı, kahverengi, kırmızı, yeşil, mavidir. Ürünlerin kullanım alanları ise yoğun olarak ev aksesuarlarında (% 36.00) nihale, masa, tabure, sehpa olarak kullanıldığı görülmektedir.

Arhavi Halk Eğitim Merkezinde mısır kapçığı örücülüğü yapan kişilerin, ürünlerini genellikle yöre halkına (% 57.14) sattıkları, büyük ekonomik kazanç sağlayamadıkları (% 45.83) ve kendi ihtiyaçları için yaptıkları tespit edilmiştir. Örücülükte karşılaşılan sorunlarının ise hammadde (% 45.83), araç temini (% 25.00) ve pazarlama (% 20.83) olduğu belirlenmiştir. Arhavi Halk Eğitim Merkezinde yapılan mısır kapçığı ürünlerin ve özellikleri şöyledir:

<p>Örnek: 1 Ürünün türü: Sandalye Boyut: Eni: 54 cm Boyu: 45 cm Yükseklik: 150 cm Motif adı: Baklava Teknik: Alt-üst dokuma Kaynak kişi adı: Nazmiye Köseoğlu</p>		
<p>Örnek: 2 Ürünün türü: Masa Boyut: Eni: 70 Boyu: 110 Yükseklik: 76 Motif adı: Yıldız, petek Teknik: Alt-üst dokuma Kaynak kişi adı: Pervihan Şentürk</p>		
<p>Örnek: 3 Ürünün türü: Tabure Boyut: Eni: 32 cm Boyu: 32 cm Yükseklik: 46 cm Motif adı: Başak Teknik: Alt-üst dokuma Kaynak kişi adı: Neslihan Yazıcıoğlu</p>		
<p>Örnek: 4 Ürünün türü: Tabure Boyut: Eni: 32 cm Boyu: 32 cm Yükseklik: 46 cm Motif adı: Çam dalı Teknik: Alt-üst dokuma Kaynak kişi adı: Gönül Fitor</p>		
<p>Örnek: 5 Ürünün türü: Sehpa Boyut: Eni: 55 cm Boyu: 65 cm Yükseklik: 42 cm Motif adı: Yıldız Teknik: Alt-üst dokuma Kaynak kişi adı: Gönül Fitor</p>		

<p>Örnek: 6 Ürünün türü: Nihale Boyut: Eni: 32 cm Çapı: 32 cm Boyut: 25 cm Motif adı: Düz çizgi Teknik: Düz atkılı sarma Kaynak kişi adı: Perihan Şentürk</p>		
<p>Örnek: 7 Ürünün türü: Sepet Boyut: Eni: 18 cm Çapı: 18 cm Boyut: 33 cm Yükseklik: 12 cm Motif adı: Düz çizgi Teknik: Düz atkılı sarma Kaynak kişi adı: Nazmiye Köseoğlu</p>		
<p>Örnek: 8 Ürünün türü: Nihale Boyut: Eni: 30 cm Çapı: 30 cm Boyut: 30 cm Motif adı: Düz çizgi Teknik: Düz atkılı sarma Kaynak kişi adı: Perihan Şentürk</p>		
<p>Örnek: 9 Ürünün türü: Sepet Boyut: Eni: 16,5 cm Çapı: 16,5 cm Boyut: 16,5 cm Yükseklik: 5,5 cm Motif adı: Düz çizgi Teknik: Düz atkılı sarma Kaynak kişi adı: Perihan Şentürk</p>		
<p>Örnek: 10 Ürünün türü: Sepet Boyut: Eni: 17,5 cm Çapı: 17,5 cm Boyut: 17,5 cm Yükseklik: 5,5 cm İç altlıklar En: 14cm Boy: 14,5 cm Motif adı: Düz çizgi, üçgen, yıldız Teknik: Düz atkılı sarma Kaynak kişi adı: Halk Eğitim Öğrencileri Ortak Çalışma</p>		

Arhavi ilçesinde yapılan mısır kapçı ürünlerin değerlendirilmesinde, ürün türleri en çok sepet (% 30), aksesuar, tabure, masa, sandalye, sehpadır. Ürün boyutları incelendiğinde, genellikle yüksekliği 5,5-150 cm, boyları 16,5-110 cm, enleri 16,5-70 cm ve çapları 16,5-32 cm arasında değişmektedir.

Ürünlerin zemin ve desenlerinde yoğun olarak kapçı'nın doğal rengi (% 90 - % 59,86) ve bordo, lacivert, açık yeşil, açık kahve renkleri, düz atkılı sarma ve alt-üst dokuma örgü (% 50) ve geometrik (% 50), sembolik (%

30) ve bitkisel (% 20) bezemelerin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Mısır kapçığı yapımında sarma örgülerde deste halinde alt dolgu maddesi olarak ve üzerinde ince şeritler halinde örgü yapılarak kullanılır. Bazı alt-üst dokuma örgülerde ise, kapçıkların ince şeritleri birleştirilerek ve büküm yapılarak iplik haline getirilerek kullanılır.

Mısır kapçığının renklendirme işlemini genellikle bitkisel ve sentetik boya ile yaptıkları, ürünlerin örme süreleri ürün çeşidine göre değiştiği, özellikle mobilya yapımında yaklaşık 3 hafta süresince kapçıklardan çift bükümlü iplik yapıldığı ve bu ipliğin mobilya çeşidine göre uzunluğu ayarlandığı görülmektedir.

3.1. Mısır Kapçığı Örucülüğünün Yapım Aşamaları

Arhavi yöresinde mısır kapçığından iplik hazırlayarak ürün yapma veya kapçıkların zemin üzerine sarılması ile ürün oluşturulmaktadır. Her iki teknikte öncelikle mısır kapçıklarının hazırlanması gerekmektedir. Mısır kapçığı ile örücülüğün yapım analizi şöyledir:

İşlem 3.1.1. Kapçıkları Hazırlamak

İşlem basamakları

1. Mısır kapçıklarını toplayınız.
2. Temin ettiğiniz kapçıkları temiz ortamda bir alana sererek kurutunuz.
3. Mısır kapçıklarının iyice kurduğundan emin olunuz ve rutubetli ortamdan uzak tutunuz.
4. Kuruyan mısır kapçıklarını bez torbalarda, sağlam poşetlerde veya kutu kolilerde saklayınız.

İşlem 3.1.2. İplik Haline Getirmek

İşlem basamakları

1. Kullanılacak mısır kapçıklarını alınız.
2. Kapçıkları elinize alarak, tüm kapçıkları düzenli bir şekilde baş ve son kısımlarından 1'er cm kesiniz.
3. Şoklama işlemi için ıslatma teknesine koyunuz.

4. Sıcak suyu ıslatma teknesindeki kapçıkların üzerine dökünüz.

5. Sonra soğuk su dökerek şoklama yapınız.

6. Şoklanan kapçıkları havlu üzerine alınız.

7. Kapçıkları nemli halde elinize alınız ve kapçığin genişliğine göre boyuna 3 veya 4 parçaya ayırınız.

8. Şerit halinde ayrılan kapçıkları bir araya toplayınız.

9. İp sarım tahtasını hazırlayınız.

10. Şerit halinde ayrılmış 4 adet kapçık alınız.
11. Kapçık uçlarını bağlayınız.
12. İki kapçıyı sol elinize iki kapçıyı da sağ elinize alınız.
13. Elinize yeni kapçık alınız.
14. İnce ucunu sağ elinizdeki kapçıların içine yerleştiriniz.
15. Sağa doğru büküm işlemi yapınız.
16. Sol elinizdeki kapçığin üzerinden sola doğru geçiriniz.
17. Sol taraftaki kapçıklar bükerek sağ tarafın kapçığin altından geçiriniz.
18. Yeni bir kapçık alınız.
19. İnce ucunu sağ taraftaki kapçığin içine yerleştirerek bükünüz.
20. Bükülen kapçıyı sağ tarafa geçiriniz (Büküm işlemini sürekli sağ tarafta yapınız).

21. Büküm sırasında yeni kapçıklar ekleyerek büküm kalınlığını ve iplik uzunluğunu ayarlayarak ilerleyiniz.
22. İplik belirli uzunluğa geldiğinde ip ucunu sarım tahtasına bağlayınız ve sabitleyiniz.

23. Bükülen iplik uzadıkça sarım tahtasına dolayınız.

24. Eklediğiniz mısır kapçıklarının nemli olmasına dikkat ediniz ve yanınızda su sıkacağı bulundurunuz.

25. İp sarım işlemi bittikten sonra bitim ucuna mandal takarak bir süre bekletiniz.

26. İp sarma tahtasından ipin ucunu tutarak yumak veya geniş tutamlar halinde sarınız ve sarılan ipi sıcak ortamda iyice kurutunuz.

İşlem 3.1.3. Dokuma Tekniği İle Ürün Yapmak

İşlem basamakları

1. Uygulama yapılacak ürünün iskeletini belirleyiniz.

2. Yapılacak renk ve deseni belirleyiniz.
3. Mısır kapçığı büküm ipliğini taburenin üst iskeletindeki çubuğa bağlayınız.
4. İskelette karşılıklı olarak, çubuğun üst tarafından alta doğru geçirmeler ile çözümlerinizi hazırlayınız.
5. İskeletin üst formuna göre çözgü çekme işlemine devam ediniz.
6. Çözgü bitiminde iskeletteki üst çubuğa bağlayarak sağlam bir düğüm atınız.
7. İskeleti önünüze alınız ve sağ taraftan atkı başlangıç ipini iskelet kenarına bağlayınız.
8. Desen başlangıcı, ilk önce atkı ipini 1 çift çözgü üstten sonra 4 çift çözgünün altından geçiriniz.

9. Sonra çift çözgüler halinde 4 çift çözgünün üstünden, 4 çift çözgünün altından geçiriniz.
10. İlk atkı desen sıralamasını bitiriniz.
11. Atkı ipinin olduğu yerden iskelet kenarından alttan yukarıya doğru atkı ipini atınız ve ikinci desen sırasına geçiriniz.

12. İkinci atkı sırası için birer çift çözgü kaydırarak alt-üst şeklinde desenleri oluşturunuz.
13. Desen bitiminde atkı ipini çözgü bitiminden iskelet kenarına bağlayarak düğüm atınız.
14. Taburenin üst bölümünde oluşturduğunuz desenin dörtkenarından bükümlü iplik ile atkı başlangıç yerinden başlayarak, atkı ve çözgü sıralarından alt-üst geçirmeler ile sağlamlaştırma yapınız.
15. Sağlamlaştırma işlemini dörtkenara uygulayarak ürünü bitiriniz.

İşlem 3.1.4. Sarma Tekniği İle Ürün Yapmak

Sarma tekniğine başlamadan önce (işlem 3.1.1. ve 3.1.2.)' deki hazırlık aşamalarından kapçıkların hazırlanması işlem basamaklarının tüm adımları ile iplik haline getirilmesi işlem basamaklarından (1-2-3-4-5-6-7-8) adımları tekrar edilerek hazırlık işlemleri tamamlanır.

İşlem 3.1.4.1. Düz Atkılı Sarma Tekniği İle Ürün Yapmak

İşlem basamakları

1. Uygulama yapılacak ürünü ve üründe kullanacağınız kapçık renklerini belirleyiniz.
2. Şerit halindeki kapçığı ve balya telini elinize alınız.
3. Mısır kapçığını balya teli üzerine sarınız.
4. Sarılan ucu kıvrarak yuvarlak bir şekil veriniz.

5. Çuvaldıza mısır kapçığını geçiriniz.

6. Bükerek daire yaptığınız telin ortasından aşağıdan yukarıya çuvaldızı geçiriniz.

7. Geçirilen kapçığı önde ve arkada olmak üzere eşit şekilde ortalayınız.

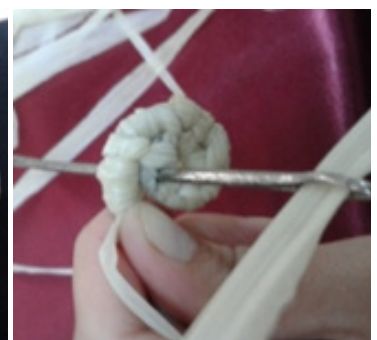
8. Ortalı olan kapçığı üstte doğru ikisini birden yukarı çekiniz.

9. Altta kalan mısır kapçığını üstte doğru kıvrınız, diğer üstteki kapçığı sağ tarafa çekiniz.

10. Sağ taraftaki kapçığı sol taraftaki kapçığın üstünden geçiriniz.

11. Artı şeklinde oluşturulan iki kapçığı devam eden telin üzerine sarınız.

12. Her ilmek için şerit halinde ayrılmış kapçıklardan bir tanesini kullanınız.

13. Oluşturduğunuz daire boşluğunu bu şekilde ilmeklerle tamamlayınız.
14. İkinci ilmek sırasını, birinci ilmeklerin ortasından geçirilerek yeni ilmekler oluşturunuz.
15. Yuvarlağın genişlemesi için aynı ilmek deliklerinden birkaç defa ilmekler yapınız.
16. İlmekleri arttırınız ve zemin çalışmasının daire şeklinde olmasını sağlayınız.
17. Örgünün genişlemesi için bir alt sıranın örgü başlangıcı üstünden ilmek alıp aynı işlemleri tekrarlayınız.
18. Diğer sıralar oluşturulurken, bir alt sıranın ilmeklerinin arasından geçirerek bu işlemi devam ettiriniz.
19. İlmek arttırmalarına devam ederek yuvarlak şekli oluşturunuz.
20. Yapılacak ürün çeşidine göre sarma örgü işlemine devam ediniz.

21. Yuvarlak düz atkılı sarma işlemini ürün bitim noktasından ilmek eksilterek bitiriniz.

SONUÇ

Artvin İli Arhavi İlçesinde geleneksel olarak yapılan mısır kapçığı örücülüğünün gençler tarafından benimsenmemesi, örücülüğün devam etmesi için yeni çalışmaların az yapılmasından dolayı tamamen yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Arhavi Halk Eğitim Merkezi mısır kapçığı örücülüğünü gündeme getirerek kurslar açmakta ve kurslar Perihan Şentürk tarafından mısır kapçığı ile iplik yapım ve bu iplikle alt-üst dokuma ve sarma tekniği öğretilmektedir. Mısır kapçığı ve kapçıktan elde edilen iplik ile masa, sandalye, tabure üstleri, sepet, nihale vb. ürünler çalışılmaktadır. Yörede mısır bitkisi çok fazla yetiştirilmekle birlikte Karadeniz yöresinin dağlık olmasından dolayı kurstaki bireyler seri üretim yapacak kadar mısır kapçığı temininde zorlandıkları ve kapçıklarla elde edilen ipliğin yapım sürecinin uzun zaman alması gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. Yapılan çalışmalara genç bireylerin ilgi duymadığı, bu örücülüğü genellikle orta yaşlı bireylerin yaptıkları tespit edilmiştir. Artvin İli Arhavi İlçesinde mısır kapçığı ile şu öneriler geliştirilebilir:

Karadeniz'in çeşitli bölgelerinde yapılan mısır kapçığı örücülüğü, uzman kişiler tarafından teknik ve motifleri kayıt altına alınarak belgelenmelidir. Halk eğitim merkezindeki mısır kapçığı örgüsü kursları ilgi çekici hale getirilmelidir. Kooperatifleşme yoluyla mısır kapçıkları temini ve pazarlanma sorunu giderilmelidir.

KAYNAKÇA

Akpınarlı, H.Feriha. (1995). El Örgüsü Çorapların Teknik Desen Renk ve Kullanım Özellikleri, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Akpınarlı, H.F., Başaran, F.N. (2019). The Importance And Place Of Wicker Knitting In Traditional Turkish Arts, Efe, R., Koleva, I., Öztürk, M. & Arabacı, R. (Ed.) Recent Advances in Social Sciences, (ss 372-387), Cambridge Scholars Publishing, Newcastle, UK.

Atay, A. (1987). Örücülük, (1. Baskı), Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Gürtanın, N. (1961). Türkiye’de Nebati Örücülükte Kullanılan Ham Maddeler ve Bunlardan Yapılan Mamüller ile Bu Ham Maddelerin Selüloz ve Alfa-sellüloz Değerleri Üzerinde Araştırmalar, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları:185, Ankara.

Kerestecioğlu, Ş.Z. (1945). Özel ve Genel Tarla Ziraati, Ta. Ba. Neşriyat Müd. Genel Okul Kitapları, Ankara.

Kırtok, Y. (1998). Mısır: Üretimi ve Kullanımı, Kocaelik Basım ve Yayınevi, İstanbul.

Onuk, T., Akpınarlı, F., Ortaç, H.S. ve Alp, K.Ö. (1998). Tarsus El Sanatları (Dokumacılık, Örücülük, İşlemecilik), T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları: 2087, Ankara.

Özgündüz, M. (1975). Bitkisel Örücülük: Tahıl Sapları-Mısır Kapçıkları ile Yapılan Sarma, Atma ve Dügüm Teknikleri Temel İşlemleri, Bitkisel Örücülük Dersi, Ders no: 5, Mektupla Öğretim Merkezi, Ankara.